

Số 1639

LUẬN ĐỀ BÀ BỒ-TÁT PHÁ LĂNG
GIÀ KINH TRUNG NGOẠI ĐẠI
THỪA TỬ TÔNG

Tác giả: Bồ-tát Đề Bà.

Hán dịch: Đời Nguyên Ngụy, Tam tạng Pháp sư Bồ Đề Lưu Chi

Hỏi: Ngoại đạo đã lập nên bốn tông pháp, chẳng phải là Phật pháp. Bốn tông đó là gì?

Đáp: Đó là: Một, khác, đều có một và khác; không đều có một và khác.

Hỏi: Vì sao gọi là một, khác, đều và không đều?

Đáp: Có những ngoại đạo cho: Tất cả pháp là một.

Có những ngoại đạo thì nói: Tất cả pháp là khác.

Có những ngoại đạo lại cho: Tất cả pháp là đều có một và khác.

Có những ngoại đạo lại nói: Tất cả pháp là không đều có một và khác.

Đó là do ở trong pháp hư vọng, các ngoại đạo đều chấp chặt vướng mắc từng thứ, cho mọi vật là thật có.

Hỏi: Những ngoại đạo nào nói: Tất cả pháp là một?

Đáp: Nói tất cả pháp là một, là ngoại đạo Luận sư Tăng Khư.

Nói tất cả pháp là khác, là ngoại đạo Luận sư Tỳ-thế-sư.

Nói tất cả pháp là đều có, là ngoại đạo Luận sư Ni-kiền-tử.

Nói tất cả pháp là không đều có, là ngoại đạo Luận sư Nhã-đề-tử.

Hỏi: Vì sao phái Tăng Khư nói tất cả pháp là một?

Đáp: Theo ngoại đạo Tăng Khư: Ngã và giác (biết) hai pháp là một. Vì sao? Vì hai tướng sai biệt không thể được.

Hỏi: Vì sao hai tướng sai biệt lại không thể được?

Đáp: Như bò, ngựa là pháp khác, hai tướng sai biệt có thể thấy, có thể giữ, nên mới nói đó là bò, đó là ngựa. Nhưng Ngã lìa giác thì Ngã không thể có được. Lìa Ngã thì giác cũng không thể có được. Như trong kinh của Tôi nói: Thể tướng của ngã giác như lửa và sức nóng hai pháp sai biệt thì không thể được.

Hỏi: Vì sao sai biệt không thể có được?

Đáp: Pháp ấy không thể nói khác. Ví như chặn bông trắng thì không thể nói đó là trắng, đó là chặn bông! Hai pháp sai biệt như tấm chặn bông trắng! Nhân quả của hết thảy pháp cũng như vậy.

Hỏi: Vì sao ngoại đạo Tỳ-thế-sư nói tất cả pháp là khác?

Đáp: Nói là khác, nghĩa là Ngã cùng với giác là khác. Vì sao? Vì nói là pháp khác.

Hỏi: Vì sao gọi đó là pháp khác?

Đáp: Cũng giống như nói đó là trắng, đó là tấm chặn bông! Đó là thiên đức, đó là tấm chặn bông thiên đức. Ngã khác với giác cũng như vậy, đó là ngã, đó là trí.

Hỏi: Có những sai biệt nào mà pháp kia không thể nói là một?

Đáp: Ví như tấm chặn bông trắng, đó là trắng, đó là tấm chặn bông. Như vậy hết thảy nhân quả đều khác, không thể nói là một.

Hỏi: Vì sao Ni-kiền-tử nói tất cả pháp là đều có?

Đáp: Nói tất cả pháp là đều có, nghĩa là như ngã và giác thì không thể nói là một, cũng không thể nói là khác. Lại cũng có nghĩa khác có thể nói là một, có thể nói là khác.

Hỏi: Vì sao không một, không khác, cũng một, cũng khác?

Đáp: Ví như ngã và mạng tướng dụng có khác, phương tiện khác nên nói như thế. Như tham sân si được nói là có khác. Thí như đèn sáng, được nói là một, được nói là khác. Do có đây có kia, không đây thì không kia nên được nói một. Đèn khác chỗ, ánh sáng khác chỗ, nên được nói là khác. Như đèn sáng nhân, quả tấm chặn bông trắng tất cả pháp cũng như vậy cũng được nói là một, cũng được nói là khác. Cho nên gọi là đều có.

Hỏi: Vì sao ngoại đạo Nhã-đề-tử nói: Tất cả pháp là không đều có?

Đáp: Không cùng có nghĩa là tất cả pháp không thể nói là một,

không thể nói là khác. Do hai biên kiến đều lỗi, vì những Luận sư nói là một, là khác thấy đều có sai lầm! Người trí không lập ba pháp như vậy.

Hỏi: Vì sao mà sai lầm?

Đáp: Nếu tách lia trắng không có tấm chắn bông thì trắng diệt, tấm chắn bông cũng phải diệt. Nếu khác trắng lại có tấm chắn bông, thì có tấm chắn bông mà chẳng phải trắng, có trắng mà chẳng phải tấm chắn bông, cho nên pháp là một, là khác, là đều có... Ta đều không lập. Tuy nhiên, tất cả pháp là một, là khác, là đều... cũng không thể nói là không.

Các ngoại đạo đó do phân biệt hư vọng, đó là tướng tà kiến, chứ chẳng phải là tướng trí, thấy đều là bất thiện.

Nghĩa này là sao? Pháp là một, là khác v.v... ấy là phân biệt hư vọng, do không thể nói tức pháp kia. Pháp kia một thì không được nói là cái bình. Cái bình là một, thì cái bình tức là cái bình, nên không được nói là pháp khác. Pháp khác là một, vì không được nói là cái bình chung. Tấm chắn là một, vì tướng bình khác, tướng tấm chắn khác, vì pháp khác nên lia pháp khác. Pháp khác, không được là một, không được là khác, vì pháp khác không tạo thành pháp khác, vì pháp khác không được nói là pháp khác... Nếu hai pháp, một nói là một, một nói là khác, thì hai pháp ấy nên nói là một, nên nói là khác. Nếu không nói là một, không nói là khác, thì đó là phân biệt hư vọng. Còn nếu hai pháp kia đúng là một, thì không được nói pháp kia đúng là khác. Nếu không có hai, làm sao nói là một? Vì pháp kia đối đãi nhau mà thành, nên nương thế để phân biệt hư vọng. Trong đệ nhất nghĩa đế, không có những lỗi lầm do hư vọng phân biệt theo hý luận của các ngoại đạo ấy.

Đó là trả lời chung về bốn loại tướng tà kiến của ngoại đạo. Từ đây trở đi, trả lời riêng về bốn nghĩa.

Nghĩa thứ nhất: Như vậy, mỗi mỗi xem xét kỹ nghĩa phân biệt hư vọng của các ngoại đạo... Ca-tỳ-la, Ưu-lâu-khư... là không thành tựu.

Nghĩa này thế nào? Nói tất cả pháp là một thì nghĩa đó không như vậy. Vì diệt thì phải diệt, không diệt thì không diệt. Còn cùng diệt, không cùng diệt, thì nghĩa đó thế nào? Ông vừa nói tướng ngã và giác sai biệt là không thể có được, như trắng và tấm chắn bông! Tôi phá nghĩa đó. Vì sao? Vì nghĩa đó không tương ứng cùng các kinh luận. Ông nói các pháp sai biệt, không thể có được, nghĩa đó không đúng. Như tay và móng, theo pháp kia là hai tướng sai biệt, không thể có được thì đây nói lên nghĩa gì? Như móng tay, ngón tay, bàn tay, đều là tên

gọi của tay, nếu là khác pháp thì tay đó không thể có được. Như vậy thì tẩm chặn bông trắng là một, không thể có được. Vì sao? Vì pháp là không khác. Ngã, giác là một không thể có được, như vậy, tẩm chặn bông trắng là một không thể được, ví như tay thì cùng có ngón tay, bàn tay. Nếu cái đây diệt thì cái kia cũng phải diệt. Nghĩa đó thế nào? Nếu trắng mất thì tẩm chặn bông phải mất! Như cắt cánh tay là cắt ngón tay, bàn tay. Nếu ý ông, cho là trắng mất, mà tẩm chặn bông không mất, thì nghĩa đó không đúng. Nếu tẩm chặn bông không diệt thì lẽ ra màu trắng cũng không diệt. Hoặc như cắt cánh tay, thì ngón tay bàn tay phải còn, hoặc cắt ngón tay bàn tay thì tay cũng nên còn. Nếu ý ông cho rằng... chỉ diệt xanh vàng đỏ, còn sắc trắng, tẩm chặn bông không diệt? Vậy thì làm sao nói là một! Nếu không như vậy thì những sắc xanh vàng đỏ không nên diệt! Không thể như thế được. Tẩm chặn bông không diệt, thì các sắc xanh vàng trắng cũng không nên diệt.

Hỏi: Theo tôi, xanh vàng đỏ che phủ sắc trắng, nhưng không diệt trắng. Nghĩa đó thế nào?

Đáp: Tẩm chặn bông cũng như vậy, che phủ tẩm chặn bông nhưng không diệt tẩm chặn bông. Vả lại, nghĩa đó không đúng. Giặt tẩm chặn bông xong, thấy tẩm chặn bông trở lại màu trắng. Tẩm chặn bông cũng như vậy, che phủ tẩm chặn bông mà không diệt tẩm chặn bông. Cho nên trắng tức là tẩm chặn bông, tẩm chặn bông tức là trắng. Nếu tẩm chặn bông diệt, nghĩa là các sắc xanh vàng đỏ trắng làm sao thấy? Nếu lại ý ông, cho trắng mất, sự che phủ không mất thì tẩm chặn mất, tẩm chặn che phủ cũng không nên mất trắng. Nếu đúng vậy thì có pháp diệt che phủ, có pháp không diệt không che, vậy làm sao nói là một? Cho nên một thì nghĩa không thành. Đến đây là trả lời xong về nghĩa tất cả pháp là một của Luận sư ngoại đạo Tăng Khư.

Hỏi: Luận sư ngoại đạo Ca Na Đà nói: Tất cả pháp là khác. Ngã và giác khác nhau, là do nói pháp khác, cho đó là ngã, cho đó là giác, như tẩm chặn bông trắng, cho đó là màu trắng, đó là tẩm chặn bông.

Đáp: Nghĩa này không đúng, vì không có thí dụ rõ ràng. Như người ta nói đây là cánh tay, đó là ngón tay. Người này tuy nói thế, nhưng không thể cho đó là pháp khác, nên không được nói ngã, giác là khác. Như tẩm chặn bông trắng, thế gian thấy có hai cách sai biệt: một là hình dạng, hai là chỗ, nơi. Tướng sai biệt nghĩa là sắc hương vị xúc vừa là tướng không khác, vừa là tướng có khác. Xứ sai biệt nghĩa là có màng đậu mỏng bằng tẩm chặn bông trắng, tướng không khác, nhưng có sai biệt. Cũng như sắc hương vị xúc kia. Nếu không như vậy thì có bốn thứ

lỗi. Nghĩa đó thế nào? Trắng mất thì tấm chắn bông cũng phải mất, như sắc hương vị xúc kia. Thí như lửa hòa hợp nung cái bình thành màu đỏ, rồi lại thành màu xanh... Hương vị cũng vậy. Nếu không như vậy, thì sắc hương vị xúc cũng không nên diệt, như tấm chắn bông trắng kia mà khác thì không thể được! Nếu màu trắng mất, tấm chắn bông cũng phải mất. Tấm chắn bông không mất, thì màu trắng không lẽ mất!

Hỏi: Nghĩa đó không đúng. Nướng pháp kia có pháp này. Ví như bức họa trên tường, phải dựa vào tường mới vẽ được. Tường không có, vẽ vào đâu! Vẽ diệt mất mà tường không mất. Theo tôi, màu trắng mất, tấm chắn bông không mất. Nghĩa đó cũng như vậy.

Đáp: Ông đưa thí dụ, hai sự việc không tương tự nhau! Bức tường phải có trước, vẽ sau này mới tạo ra. Còn tấm chắn bông trắng kia khởi đầu không có trước sau. Không được nói là màu trắng có trước, tấm chắn bông mới tạo ra sau.

Vậy là đã đáp xong về nghĩa tất cả pháp là khác của Luận sư ngoại đạo Vệ Thế Sư.

Hỏi: Luận sư ngoại đạo Ni-kiền-tử nói: Tất cả pháp là đều có. Các Luận sư như Ca-tỳ-la... đều có những lầm lỗi, vì nói là một, là khác, cho nên tôi nói đều mà chẳng đều. Thí như đèn, ánh sáng, đây có thì kia có, kia có thì đây có, đây không thì kia không, kia không thì đây không. Như có đèn thì có ánh sáng, có ánh sáng thì có đèn. Không có đèn thì không có ánh sáng, không ánh sáng thì không có đèn. Khác ở đây là chủ thể chiếu đối tượng chiếu, vì đèn có chỗ khác, ánh sáng có chỗ khác, cho nên mới nói là khác. Như ngã, giác, tấm chắn bông trắng cũng vậy! Cũng được nói là một, cũng nói được là khác. Thí như màu trắng, ở trong tấm chắn bông tách riêng thì không được nói đó là màu trắng, đó là tấm chắn bông. Theo như thế gian, đó là bò, đó là ngựa... Tấm chắn bông trắng thì không phải vậy! Cho nên ta không nói khác, cũng không nói là một. Vì nếu là một thì màu trắng mất, tấm chắn bông phải mất. Với lại, nếu là một thì cũng không nên nói là tấm chắn bông đỏ, tấm chắn bông đen... Cho nên theo tôi được nói là một, được nói là khác. Nghĩa đó thế nào?

Đáp: Nghĩa đó không đúng. Tăng Khư, Tỳ-thế-sư, như vừa nói ở trên về những sai lầm của họ, là không khác với đây. Do những nghĩa nào mà Tăng Khư cho là một như vừa nói? Do những nghĩa nào mà Tỳ-thế-sư nói là khác như vừa nói? Thế nào là vừa nói? Như vừa nói rằng: Cho đèn, sáng là một, thì đèn tức là ánh sáng, ánh sáng tức là đèn. Cái đó tuy về số có riêng biệt, nhưng về nghĩa thì không riêng biệt. Nếu

vậy, đèn cũng phải là ánh sáng, ánh sáng cũng phải là đèn. Nếu hai pháp đó là một thì làm gì có chỗ khác? Như bàn tay và ngón tay không sai khác, cuống tay (vùng gần nách) thì có sai khác. Bàn tay - ngón tay là không có sự sai biệt. Nếu cho là một, thì làm sao nói khác được? Cho nên không được nói là một, là khác. Nghĩa của là một là khác như vậy là không thể thành tựu. Đã trả lời xong về nghĩa tất cả pháp là đều, của Luận sư ngoại đạo Ni-kiền-tử.

Hỏi: Luận sư Nhã-đề-tử nói: Các Luận sư như Tăng Khư... cho đến tất cả pháp là một, là khác, là đều, đều có sai lầm! Theo tôi - Nhã-đề-tử - thì không nói tất cả pháp là một, là khác, là đều. Trong luận của tôi không đồng ý nghĩa đó. Chỉ chấp nhận là không đều có, cho nên tôi không sai lầm như các Luận sư kia. Tuy nhiên không được nói không có là không đều. Nghĩa đó thế nào?

Đáp: Nghĩa đó không đúng. Không có thí dụ cụ thể. Không dùng thí dụ nghĩa là: Theo tôi nói, Thế đế có pháp như vậy. Trong đệ nhất nghĩa đế, không có tướng như vậy. Cho nên mới thành nghĩa mà tôi đã nói. Làm sáng tỏ nghĩa gì? Vì không có pháp kia, thì không có pháp này, thể pháp kia không, thể pháp này cũng không. Vì pháp này không thành pháp kia, thì pháp kia cũng không thành pháp này. Vì pháp kia rốt ráo không phải pháp này, thì pháp này cũng rốt ráo không phải pháp kia. Vì trắng chứ chẳng phải tím chẵn bông, vì tím chẵn bông chứ chẳng phải màu trắng. Vì diệt, không tương ứng. Nếu là một, thì màu trắng là tím chẵn bông, tím chẵn bông là màu trắng. Nếu không như vậy thì diệt là diệt; không diệt là không diệt. Nếu đúng vậy thì thế nào là hư vọng phân biệt; cho tất cả pháp là một, là khác, là đều, là không đều! Còn nếu đúng vậy, thì tím chẵn bông cũng lẽ ra chẳng phải tím chẵn bông, chẳng phải không là tím chẵn bông. Màu trắng cũng lẽ ra chẳng phải màu trắng, chẳng phải không màu trắng. Vì tím chẵn bông vẫn là tím chẵn bông; màu trắng vẫn là màu trắng; cho nên tím chẵn bông chẳng phải tím chẵn bông, trắng chẳng phải trắng. Vậy thì chẳng phải trắng, không được trắng! Như vậy là một, là khác, là đều, là không đều có, đều là những phân biệt do hư vọng. Chỉ có ngôn thuyết không có thật nghĩa. Như thế, nghĩa của những vấn đề như ngã - giác, nhân quả... cũng đều như vậy cả. Vậy là đã trả lời xong về nghĩa tất cả pháp là không đều có của Luận sư ngoại đạo Nhã-đề-tử.

